

Az Európai Unió és a poszt-szovjet térység kapcsolatai

Ígyártó István
főosztályvezető
Külgymínisztérium

Célcsoportok a poszt-szovjet térségben

- A nyugati FÁK és a Dél-Kaukázus (UA,MD, BY, ARM,AZR,GEO)
- Oroszország
- Közép-Ázsia

Az EU alapelvei

- A poszt-szovjet térségben zajló átalakulás eredményezze:
  - a demokratikus jogállam kiépítését,
  - működő piacgazdaságok megteremtését
  - erősítse a biztonságot és a stabilitást
  - A térség minél inkább bekapcsolódjon a közös európai(eurázsiai) együttműködésbe

Az EU érdekei

- gazdasági érdekek
- energia
- szállítási útvonalak Kelet-Ázsia felé
- biztonság, stabilitás
- civilizációs kapcsolatok erősítése

I. Az EU és a keleti szomszédok kapcsolatai

Az EU helyzete

- belső nehézségek, integrációs fáradtság
- a 2007 után felvett újabb két tagállam (RO és BG) beilleszkedési nehézségei
- bővítési dilemmák: TR, HR; nyugat-balkáni államok
- Megosztottság a prioritásokban: Kelet-Európa (UA,MD) vagy a mediterrán térség?

Az ENP eredeti céljai

- Cél: - elkerülni új választóvonalak kialakulását
  - bevonni a megcélzottakat az EU tevékenységébe
  - létrehozni az EU körül a béke, stabilitás és prosperitás övezetét azonos értékeken, valamint közös/közeledő érdekeken alapuló együttműködés révén

Akciótervek

- Az ENP fő eszközei a megvalósításban
- A partnerállamokkal közösen kidolgozott politikai dokumentumok (önkéntes!)
- Azonosítják a prioritásokat a politikai és gazdasági reformok, valamint a együttműködés területén
- Főbb területei az intézményrendszer, a gazdaság átalakítása, bel- és igazságügyi együttműködés, piac- és befektetésbarát környezet kialakítása stb.

Akciótervek

- UA, MD – a 3 év lassan lejár
- Dél-Kaukázus – eleve 5 évesre módosították
- folyamatos ellenőrzés, a végén kiértékelés – ha pozitív, új szintű kapcsolatok → AP2

Keleti Partnerség

- EU: főként az Unión belüli helyzet miatt fokozatosabb átmenet támogatása
- „Déli lobby”: az ENP eredeti célkitűzései
- Oroszország aktivizálódása: „nincs közös térség”
- orosz-grúz konfliktus: az ENP átértékelése
- „Keleti lobby”: új ajánlat a keletieknek!

Keleti Partnerség

- eredetileg svéd-lengyel kezdeményezés
- EU-Bizottság: továbblépés, de nem átfogó stratégia, inkább legkisebb közös nevező
- Célországok: UA, MD, BY?, 3 kaukázusi o.
- Formák:
  - elmélyített kétoldalú együttműködés
  - multilaterális együttműködés

Elmélyített kétoldalú együttműködés

- Új szerződéses kapcsolatok
  - Társulási Megállapodás
- Fokozatos integráció az EU gazdaságába
  - mély és átfogó szabadkereskedelmi megállapodások
- Mobilitás és biztonság
  - mobilitási és biztonsági egyezmények
  - vízumliberalizáció
- Energiabiztonság
- Gazdasági és szociális fejlesztés
  - regionális fejlesztés, határmenti együttműködés

Multilaterális együttműködés

- a kétoldalút kiegészítő, többszintű, egymásra épülő együttműködés
- zászlóshajó-programok
- a meglévő regionális együttműködés megőrzése, összehangolása (Fekete-tengeri Szinergia)

EU-ukrán kapcsolatok

- EU-ukrán csúcstalálkozó (2008.IX.9): politikai csomag UA-nak:
  - Társulási Megállapodás
  - kompromisszumos nyelvezet UA európai perspektívájáról
  - vízumpárbeszéd
  - ENP AP2

UA jelenlegi helyzet

- TM: eddig 13 tárgyalási forduló: pozitív, UA szeretné lezárni minél hamarabb
- WTO→DCFTA: 12 fejezetből 1 lezárva, de bizonyos fejezetekről még el sem kezdődtek a tárgyalások
- Vízumpárbeszéd: 2008. október végétől
- Problémák: kapacitáshiány, politikai és gazdasági krízis

EU-moldáv kapcsolatok

- 2007 november: HU-A-SE non-paper → közös gondolkodás a jövőről
- 2008 október: ÁKÜT következtetés → Bizottság mandátum → a választások után tárgyalások az új megállapodásról
- WTO-DCFTA: jelenleg GSP+ (általános preferenciarendszer) – a megvalósíthatósági tanulmányt követően tárgyalások

Értékelés (EU-UA-MD)

- UA, MD: ENP, KP $\neq$ tagsági perspektíva
- EU: KP a jelenlegi legjobb ajánlat; étlap, amiből lehet válogatni; differenciálás, „ownership”
- Szerencsés elnökségi ciklus: „like-minded” elnökségek sorozata: CZ, SE, majd HU és PL
- Sikeres előrehaladás: rendkívül szoros együttműködés, érdemi belső átalakulás, tagság-esély????

II. Az EU és Oroszország kapcsolatai

A viszonyt meghatározó tényezők

- RUS világpolitikai tényező, BT-tag, nukleáris nagyhatalom, energia-nagyhatalom
- Fontos potenciális piaca az EU áruinak, szolgáltatásainak
- Az EU modernizációs kapacitása találkozik RUS modernizációs igényével
- Egy elszigetelődő, bezárkózó RUS kihat a közös szomszédság, de egész Európa fejlődésére

Keretek

- 1997. XII. 1 – Partnerségi és együttműködési megállapodás (PCA)
  - 10 évre, ezután évenként meghosszabbodik
  - Politikai dialógus
  - Áruk és szolgáltatások kereskedelme, szállítás/infr.
  - Üzleti és befektetési kapcsolatok
  - Tudományos, oktatási együttműködés
  - Energia

A politikai dialógus intézményei

- Csúcstalálkozók (évente kettő)
- Állandó Partnerségi Tanács – FM, JHA, energia, szállítási és környezetvédelmi miniszterek
- Magasrangú tisztségviselők és szakértők találkozói
- 2005 óta emberi jogi dialógus
- Parlamentek együttműködési tanácsa

A kapcsolatok elmélyítése

- 2003 májusi szentpétervári csúcs: a „négy közös térség” elindítása
  - Közös gazdasági térség (gazd. és környezetv.)
  - Közös szabadságjogok, igazságügyek és jogbiztonság térsége
  - Közös külső biztonság térsége (válságkezelés stb.)
  - Közös kutatási és oktatási térség
- 2005-ben: útitervek meghatározása a KT-khez

Kihívások

- A lejárt PCA megújítása: merre tovább?
  - RUS vonakodik a gazdasági és kereskedelmi szabályozás átvételétől (WTO!)
- A közös szomszédsághoz való viszonyulás
- RUS nem érti, vagy nem akarja érteni az EU-t – Brüsszel helyett Berlin, Párizs, Róma stb.
- EU: a „csúcsok” kényszere – az együttműködési intézmények és területek burjánzása

III. Az EU és Közép- Ázsia

Sajátosságok

- Előzmény nélküli államiság, monokultúrák, fejletlenség, erős közp. hatalom vs. gyenge civil szféra
- Stratégiai elhelyezkedés, erőforrás gazdagság, kölcsönös függőség/vetélkedés
- Geopolitikai játszmák: RUS, CHN, IRN, USA, TR – az EU „természetes partner”
- Potenciális veszélyforrások: Afganisztán, iszlám szélsőségesesség, bűnözés stb,

Keret

- „Az EU és Közép-Ázsia: Stratégia egy új partnerséghez” -2007 június
- DE és FR kezdeményezés
- 2008 szeptember: EU-KÁ csúcs Párizsban (beárnyékolja a RUS-GEO konfliktus)
- Fő területek: jogállamiság, gazdaság, energia, környezetvédelem, oktatás, emberi jogok stb.

Köszönöm a figyelmet!